

CD KLASSIEK

Muziek voor altviool
Johannes Brahms

Volgens een van zijn leerlingen was de grote Johannes Brahms (1833-1897) een echte knorpot. Dat had te maken met twee karaktertrekken van de man: hij was zowel melancholisch als een perfectionist. Die combinatie maakte hem tot een van de grootste componisten van de romantiek. Brahms' perfectionisme was er weer verantwoordelijk voor was dat de componist veel werk, vooral dan kamermuziek, vernietigde.

Johannes Brahms schreef uiteraard veel meer dan kamermuziek, denken we maar aan het onsterfelijke *Ein deutsches Requiem* uit 1868 of de befaamde Hongaarse dansen uit 1874. Toch moeten we zeggen dat hij zich uitgerekend in dat subtielere muziekgenre van de kamermuziek het best laat kennen. Daar kon zijn gekwelde ziel zich helemaal luchten, kregen zijn opgekropte gevoelens eindelijk een uitlaatklep. Door alle fasen van zijn leven keerde Brahms steeds opnieuw terug naar het muziekschrijven voor een klein ensemble, vooral dan met piano of klarinet. Een aantal werken arrangeerde hij achteraf voor altviool. Brahms componeerde ook meer dan tweehonderd liederen,

waarmee hij reeds bij leven heel populair werd.

Brahms bewonderde klassieke meesters zoals Bach en Beethoven. Hij bleef ook trouw aan een conventionele structuur, terwijl hij in een tijd leefde waarin er al driftig geëxperimenteerd werd.

Een mooie staalkaart van Brahms 'output' op het terrein van de kamermuziek vinden we op een gloednieuwe Onyx-cd. Daar heeft een internationaal gezelschap rond altist Maxim Rysanov twee kwintetten en twee liederen samengebracht. Het eerste kwintet is eigenlijk een klarinetkwintet (opus 115) in een overtuigend arrangement voor altviool. Het tweede kwintet (opus 111) is een zeer gepassioneerd werk, met een wondermooi *adagio* als tweede deel. Echt knap. (JC)

Johannes Brahms, *Viola II*, door Maxim Rysanov (altviool), Alexander Sitkovetsky, Mariana Osipova en Boris Brovtsyn (viool), Julia Deyneka (altviool), Kristine Blaumane (cello), Alice Cootte (mezzosopraan) en Ashley Wass (piano), Onyx (distributie codex), 21 euro, ONYX 4045.

CD KLASSIEK

Elementaire werken
Meerdere componisten

Vier samenstellers van klassieke programma's op Klara zochten passende muziek bij het thema de vier elementen: aarde, water, lucht en vuur. Een knappe box met acht cd's is daarvan het tastbare resultaat.

De lui van Klara zijn daarmee niet aan hun proefstuk, want eerder brachten ze al een gelijkwaardige cd-box uit geïnspireerd door de vier 'temperelementen'. Dat men uit hetzelfde vaatje tapt, is overigens geen wonder: de oude Grieken, in het bijzonder de wijs-

geer Hippocrates, poneerden een verband tussen temperamenten en elementen. Uiteraard is de geneeskunde al een paar eeuwen verlost van dit soort fantasie, maar het is wel een prachtige aanleiding geworden om niet alleen maar platgetreden paden te bewandelen bij de muziekkeuze.

Op elke cd valt er interessante muziek van relatief onbekende componisten te horen naast de 'klassiekers', gebracht door de meest puike gezelschappen zoals het Bach Collegium of het Alban Berg Quartett. En dat tegen een zeer behoorlijke prijs. (JC)

Iedereen Klassiek, *Muziek voor de vier elementen*, box met 8 cd's, EMI classics, 50999 7302962 5, 36 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Oorlogsdagboek
Maurice Lievens

In de aanloop naar de herdenking van de Eerste Wereldoorlog in 2014 verschijnen geregeld boeken waarin ooggetuigen aan het woord komen. Ook dit werk past in dat kader. De familie van dokter Lievens uit Ninove dacht er lang over na of ze al dan niet de dagboeknotities die de arts aan het IJzerfront maakte, zou publiceren. De oudste kleinzoon nam uiteindelijk, op vraag van zijn moeder, het initiatief. Het was André Gysel, voormalig geschied-

denisleraar en gelegenheidsgids in de Frontstreek, die de groten-deels in het Frans gemaakte notities tot een publicatie herwerkte.

Het boek bewaart de vorm van een dagboek met veel persoonlijke toetsen. Lievens mist zijn jong gezin — hij zou zijn jongste dochter pas voor het eerst zien in november 1918. Hij hoopt op vrede, terwijl hij de gruwelen beschrijft die hij dagelijks meemaakt aan het front. Interessant is daarbij de medische invalshoek. Zo bevat het boek de uitgeschreven tekst van een spreekbeurt die hij achter de linies hield om de soldaten te wijzen op mogelijke gevaren en verzorging van geslachtsziekten. Op een van de foto's poseert Maurice op een stoel voor de ingang van een bunker die dienst deed als zijn 'medisch kabinet'.

Het boek bevat veel authentiek illustratiemateriaal van de hand van de dokter. Zijn nabestaanden raakten niet altijd wijs uit de puzzel welk beeld nu precies waar en wanneer op de foto werd vastgelegd. Lievens nam de meeste foto's zelf met een fototoestel van

Kodak dat hij in Londen kocht, toen hij midden 1915 zijn verlof doorbracht. Met verlof trokken de jongens van het front ook richting Frankrijk, op uitnodiging van hun oorlogsmeters of *marraines*. Zo ook Lievens, die zelfs post en geschenken kreeg uit Ceylon, het huidige Sri Lanka. Daarvoor zorgde Moeder Tiburce, een eveneens geboren 'Ninovietster'. (NL)

André Gysel, *Dokter Lievens. Dagboek van een arts in de loopgraven van WO I*, Tielt, Lannoo, 2012, 158 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2093 936 1.

BOEK ONTWIKKELING

Dwars door Mozambique
Hilde Keteleer &
Emiel Vervliet

Dwars door Mozambique stroomt de machtige Zambesi. De stroom verdeelt het arme, Afrikaanse land in twee.

Emiel Vervliet en schrijfster Hilde Keteleer reisden in opdracht van het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking naar Mozambique, dat al lang een partnerland is van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Ze bezoeken vooral het achtergestelde noorden, aan de overzijde van de Zambesi. Veel aandacht is er voor de verhalen van gewone mensen, voor hun dromen en voor hun dagelijkse strijd die te kunnen verwezenlijken.

We krijgen een mooi beeld van het land dat vele jaren in een burgeroorlog was verwickeld en waar het contrast tussen de steden en het arme platteland zeer groot is.

Te vermelden is het hoofdstuk over de werking van Don Bosco. De regering van het eertijds com-

munistische Frelimo sloot met de salesianen een overeenkomst voor de uitbouw van een netwerk van technische scholen. (EDS)

Hilde Keteleer & Emiel Vervliet, *De brug van dromen. Onderweg naar het nieuwe Mozambique*, Lannoo, Tielt, 2011, 192 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2093 312 3.

BOEK ECONOMIE

Gaat de euro ten onder?
Roel Janssen

Tien jaar geleden werd de euro ingevoerd en twintig jaar geleden, op 7 februari 1992, legde het Verdrag van Maastricht de basis voor de Europese muntunie. Dramatisch genoeg heeft de eurozone vandaag op haar grondvesten. Niet voor niets staat op de cover van het boek de recente bestorming van het Griekse parlement door woedende betogers.

Het drama van de Griekse overheidsfinanciën (en het bedrog dat de Griekse regering in het verleden pleegde) beproeft de eurolanden. Het toont de zwakte aan van het systeem, waarbij in 1992 gekozen werd voor een muntunie zonder verregaande politieke unie.

De Nederlandse journalist Roel Janssen interviewt enkele hoofdrolspelers van toen, onder wie Wilfried Martens.

Volgens een strekking is de muntunie er gekomen omdat toenmalig (socialistische) voorzitter van de Europese commissie, Jacques Delors, de aloude marxistische stelling aanhing dat de politiek wel de economische realiteit zou volgen. Volgens Wilfried Martens, tot heden voorzitter van de Europese Volkspartij (EVP), werd het idee uitgewerkt in christendemocratische kringen vanaf de vroege jaren 1980.

Feit is dat een Belgisch-Nederlands voorstel uit 1991 om een verregaande politieke eenmaking in de Europese Unie te realiseren door de andere landen werd weggestemd. De nationale regeringen wilden onafhankelijk blijven.

Vreemd genoeg grepen de Duitse en Franse regering enkele maanden geleden in door de Griekse en Italiaanse premier weg te zenden. De macht van de unie is dus nog nooit zo groot geweest.

De uiteenzetting is niet ingewikkeld. Ook wie een beperkte economische bagage heeft, kan volgen. De crisis van de euro gaat immers ons allen aan. Het is overigens nog de vraag of er wel een crisis van de euro is. De munt blijft op de internationale wisselmarkten stabiel. Het probleem zit bij

de eurolanden. De vrijgemaakte kapitaalmarkt stortte het bankwezen in een crisis. Regeringen van Zuid-Europese landen deden hun werk niet. De meeste geïnterviewden zijn er zeker van dat de Europese Unie sterker uit deze crisis zal komen, al zal er wel een gemeenschappelijk begrotingsbeleid moeten komen. Lees: de nationale regeringen zullen soevereiniteit moeten afstaan. Dat waren ze twintig jaar geleden uit het oog verloren. (EDS)

Roel Janssen, *De euro. Twintig jaar na het Verdrag van Maastricht*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2012, 227 blz., 17,90 euro, ISBN 978 90 23 472 346.